

עמותת "הורות משותפת=טובת הילד"

טובים השניים מן האחד: הגדרה הורית שווה, הפרכת מיתוסים והשינוי המתבקש.

(גיא רוה ורותי דניאל - יוני 2020)

בעשור האחרון, בהמשך להמלצות ועדת שניט, אנו עדים למהפכה בתפיסה המקצועית והחברתית ביחס לחשיבותה של הגדרה הורית שווה בקרב הורים גרושים.

בעבר היו חששות ופחדים רבים ממתן הגדרה הורית שווה, תגובה צפויה ומובנת לשינוי כה מהותי.

עשור עבר, "ושרדנו" את השינוי. הפחדים והחששות נעלמו, וטובת ילדי ההורים הגרושים קודמה. ולא פחות חשוב, לא התעוררו בעיות חדשות או מהותיות בעקבות השינוי. כיום, הגדרה הורית שווה היא המצב הרגיל. הסטנדרטי.

מבחינתנו, הדבר הכי משמח הוא השינוי החברתי. הורים רבים מודעים למציאות החדשה, לחשיבות הקשר שבין הילד המשותף עם כל אחד מהוריו, חוסכים מריבות מיותרות על ההגדרה ההורית, ומיישמים זאת בהסכמי הגירושין שלהם. בקבוצות המדיה השונות ניתן לראות את ההבדל המהותי בתגובות בין הורים ותיקים לבין הורים מהדור החדש. בנוסף, במסגרת השינוי החברתי, כיום כבר לא מדובר על מאבק מגדרי. בפוסט בפייסבוק "[נשים](#) [כותבות על חזקת הגיל הרך](#)", ניכר שנשים רבות מפגינות עמדה ביקורתית כלפי חזקת גיל הרך, חשות שהחזקה מבססת עמדה מוחלשת אצל נשים, עמדה פטרונית שלא מאפשרת להן לממש את עצמן.

אך לאחרונה קראנו מספר פסקי דין בנושא הגדרתם השווה של שני ההורים - משמורת משותפת או אחריות הורית משותפת, מהם עולה שעדיין קיים צורך להסביר ולהפריך עמדות שגויות, אשר עדיין קיימות אצל חלק מאנשי המקצוע (שופטים, דיינים, עורכי דין ומגשרים).

חשיבותה של הגדרה הורית שווה ("משמורת משותפת" או "אחריות הורית משותפת")

מדובר על הסדר משפטי בו לשני ההורים המתגרשים **הגדרה** הורית שווה, כפי שהיה בזמן היותם נשואים (הגדרה אשר אינה קשורה או משליכה על חלוקת זמני השהות או על גובה מזונות הילדים).

הגדרתם של ההורים יסודה מעצם היותם הורים לילד, וכך היא צריכה להישאר - אמא ואבא, אבא ואמא. בהתאם להמלצות ועדת שניט ולמחקרים רבים בתחום, טובת הילד דורשת שלא תיווצר היררכיה בין ההורים בעקבות פרידתם, כלומר ששני ההורים יהיו במעמד הורי זהה.

חלק ניכר מעו"סיות לסדרי דין, מגשרים, שופטים ודיינים, כבר אימצו את הגישה שמתן הגדרה הורית שווה - "אחריות הורית משותפת" או "משמורת משותפת" - היא הדרך הנכונה להבהיר להורים, כבר בתחילת הדרך, ששניהם חשובים לילד, אחראים לו, ושהם נשארים הורים בתפקוד מלא גם אחרי הגירושין.

עמותת "הורות משותפת=טובת הילד"

חשיבות הצהרתית וחברתית:

- ההגדרה ההורית היא בעלת חשיבות עצומה, הן לילד, שהוריו משמשים לו דוגמה ומודל, הרואה את שני הוריו במעמד הורי שווה, והן מבחינת ההורים עצמם, שכן היא מדגישה שאף אחד מההורים אינו בעל סמכות עליונה כלפי הילד או כלפי ההורה האחר. בכך יחסך מההורים הצורך להתייחס לילדיהם כאל 'פרס' שיש לזכות בו, וככלי למאבק בהורה האחר. כאשר שני ההורים מודעים לכך ששניהם אחראים לילד, הסיכוי שהם ישתפו פעולה ביניהם בדאגה לעניינים הקשורים לילד גבוה יותר.
- הגדרה הורית לא שוויונית, מפלה, יוצרת מציאות המקשה על אחד ההורים, לרוב האב, לממש את חובותיו וזכויותיו ההוריות כלפי ילדו.
- האיום על מעמדו של אחד ההורים מחד גיסא, ותחושת הניצחון או העליונות של אחד ההורים מאידך גיסא, יוצרים תחרות קשה בין ההורים במטרה לזכות בתואר הנכסף של ההורה המועדף, תחרות הגורמת לכל אחד מההורים להקצין את עמדותיו ולנסות לשלול את הורותו של ההורה האחר. מאבק שכזה נוגד את טובת הילד.
- לאחר פרידת ההורים, ומעבר לצורך להתמודד עם עצם הפרידה, הילד לפתע "זוכה" בהורה מועדף, המוגדר משמורן, והורה נוסף – פחות נחשב, פחות משמעותי, פחות 'ראוי', הן בעיני החברה והן בעיני ההורה האחר. כיום, מובן לכל שהגדרה הורית שווה היא הכרזה בפני הילדים, המשפחה והחברה כולה, שגם לאחר הגירושין הורותם של שני ההורים חשובה ומשמעותית לילדים. אין היררכיה בין ההורים. שני ההורים ממשיכים בתפקודם ההורי תוך התאמה לתנאי החיים החדשים.

חשיבות מעשית:

- הטיעון שאפוטרופסות היא ממילא של שני ההורים נכון, אך משפטי במהותו. הטיעון מובן לעורכי הדין ולשופטים, אך לא תמיד להורים. ההורים והמערכות השונות איתן הם באים במגע, לא מודעים להבדלים המשפטיים בין 'אפוטרופסות' לבין 'משמורת'. פעמים רבות ההורה המשמורן מתרגם את התואר שהוענק לו כמתן בעלות ואחריות עליונה על הילדים, כזכות להטלת וטו וכבעל המילה האחרונה וההחלטה הסופית.
- ניתן להמשיך ולטעון שהחוק יוצר הפרדה ברורה בין אפוטרופסות לבין משמורת, אך בפועל, בקרב ההורים הגרושים, בקרב החברה כולה אשר מכירה רק את המונח "משמורן", הגדרות הוריות שונות יוצרות מעמדות הוריים שונים, והתוצאה בהתאם.
- ההגדרה ההורית של האב לא נלקחת ממנו. הערך העצמי כאדם, כהורה, נשמר. זה כשלעצמו יכול למנוע מקרים של ניתוק קשר בין האב לילדו, ולהפחית מקרים של אי עמידה בזמני השהות. כמובן שלא מדובר על פתרון קסם, אך גם אם ההגדרה ההורית השווה תמנע חלק מהמקרים, הרי בראייה של טובת הילד עשינו את שלנו.

עמותת "הורות משותפת=טובת הילד"

- שינוי מען הילדים חייב להיעשות בהסכמת שני ההורים, בניגוד למצב בו הורה משמורן יחיד יכול לשנות את המען לבדו. ראו [כאן](#). גם לכך יש השפעה על המשכיות הקשר של שני ההורים עם הילד.

- כאשר ההורים גרים באותה רשות, שניהם זכאים להסעה עבור הילד לבית הספר.

השינוי המתבקש

הורים גרושים המגיעים לבתי המשפט ולרווחה כדי לקבל החלטה בנוגע לזמני השהות והמשמורת, **יודעים שהם באים 'למאבק' על הגדרתם ההורית! ידיעה זו מכתיבה את דרך התנהלותם.** זה שורש הבעיה למצב העגום כיום!

השופט והעו"ס לסדרי דין אשר מטרתם לדאוג לתא המשפחתי, פוגשים את ההורים באחד הזמנים הקשים ביותר בחייהם - פירוק התא המשפחתי – ובמקום להשקיע את זמנם בדאגה לתא זה, הם צריכים, כמו במשפט שלמה, להכריע מי מההורים יזכה בהגדרה ההורית העודפת, דהיינו ההורה המשמורן, ומי יוגדר כהורה סוג ב'.

נכון הוא שכיום בחלק ניכר מהתסקירים ופסקי הדין ההגדרה ההורית שווה, אך **מדובר רק על חלק מהתסקירים, על חלק מפסקי הדין, ובכל מקרה הנזק כבר נעשה.** ההורים עברו בבית המשפט וברווחה הליך שוחק, בו כל אחד מהם הבין – לרוב בעצת עורך דינו - שעליו להוכיח שהוא הורה טוב יותר, ראוי יותר, ובמילים אחרות, להילחם עד חורמה בהורה האחר, להכפיש, להשמיץ ולנסות לצמצם את הורותו ככל הניתן כדי לזכות בהגדרה הנכספת – כשהמאבק סובב סביב הילדים שמעולם לא ביקשו "להתגרש" ממי מההורים.

הפתרון קיים. קל להשגה. רק מצריך חשיבה ורצון טוב: ביטול המונח "חזקה" והפסקת השימוש במונח "משמורן".

ברגע ששני ההורים **ידעו מראש** שברירת המחדל היא "אחריות הורית משותפת", שהנושא אינו פתוח לדין (אלא במקרים הנדירים בהם אפטרופסותו של הורה על ילדיו נשללה), וששניהם ימשיכו לשאת בתוארם מימים ימימה: 'אמא' ו'אבא' - ולא מעבר לכך, **נמנע** מלחמות עקובות מדם, מריבות מיותרות של אגו, של חשש מצד ההורים לפגיעה בהורותם, בהגדרתם כהורה.

ידיעה מראש שאין יותר דיון על ההגדרה ההורית, שאין תחרות מיותרת, שדנים רק על חלוקת זמני השהות ושאר הנושאים הקשורים לאחריות ההורית המשותפת, תפחית את הפחדים והחששות של הורים המגיעים לבתי המשפט ולרווחה - תביא לכך שנושא שעד היום היה הרה גורל להורים, גרם למתחים והאשמות הדדיות על מנת לזכות בתחרות מי מהם יזכה להגדרה ההורית העודפת, לא יתקיים יותר. ברגע שהעלמנו את המאבק על ההגדרה ההורית ניתן יהיה להתמקד בנושאים חשובים יותר הנוגעים לטובת הילד.

עמותת "הורות משותפת=טובת הילד"

ההבדל בין הגדרה של אחריות הורית משותפת להגדרה של משמורת משותפת.

"משמורת משותפת" הוא המונח הוותיק והמוכר יותר. תחת הגדרה זו שני ההורים הם משמורנים שווים לילד, כלומר הגדרתם ההורית, ללא קשר לחלוקת זמני השהות, זהה.

בעקבות המלצות ועדת שניט נכנס לשיח המונח "אחריות הורית משותפת". מטרת המונח כפולה: להדגיש את האחריות המתמשכת שיש לשני ההורים על ילדיהם מחד, ולהדגיש שהילד אינו חפץ שמחזיקים בו מאידך. פסק דין עמ"ש [1472-02-17](#) דן בסוגיה זו ומסביר שהסדר של אחריות הורית משותפת הוא ברור מאליה לאור אפטרופסות שני ההורים.

גם כאשר נקבעת "אחריות הורית משותפת", שני ההורים בעלי הגדרה הורית שווה, ללא קשר לחלוקת זמני השהות, אך גם ללא כל צורך להשתמש במונח משמורת. כמוסבר לעיל, זה צריך להיות הצעד הבא.

מיתוסים שיש להפריך:

א. בעבר הטיעון הנפוץ ביותר נגד מתן הגדרה של משמורת משותפת היה נושא המזונות, אשר מזה כשלוש שנים אינו רלוונטי עוד.

פסק הדין של בית המשפט העליון בבע"מ 919/15 קובע ברורות שאין כל קשר בין ההגדרה ההורית לשיעור המזונות!

בפסקי דין שקדמו לבע"מ 919/15 נהגו חלק מהשופטים להפחית את סכום המזונות בשיעור של 25%-50% כאשר להורים נפסקה משמורת משותפת. הכוונה היתה להתחשב בהוצאות הישירות שהאב מוציא על הילדים כשהם שוהים אצלו, כלומר ההתייחסות היא לזמני השהות ולא להגדרה ההורית, אך מאחר ושני המושגים היו שלובים זה בזה, כך, באופן שגוי, זה נרשם. גם כיום רבים עדיין לא מבחינים בין שני המונחים.

חשוב לציין שראינו ושמענו על אנשי מקצוע, כולל שופטים, המסבירים להורים הגרושים שמאחר ולהגדרה ההורית השווה אין כל השפעה על קביעת שיעור המזונות, אין יותר חשיבות להגדרה ההורית השווה. **זאת כמובן טעות!** כמוסבר לעיל להגדרה ההורית השווה השפעה עצומה על ההגדרה והתפיסה העצמית של כל אחד מההורים, ומתוך כך גם על הילדים המשותפים.

ב. יש הטוענים שבהסדר של משמורת משותפת האם, שבעבר הוגדרה משמורת יחידה, מאבדת זכויות כספיות רבות. אין זה נכון!

• בהתאם לחוק הביטוח הלאומי קצבת הילדים ומענק הלימודים מוענקים לאם, גם כאשר ההורים במשמורת משותפת.

נציין שגם כאשר בפסק הדין נרשם שההורים יחלקו את קצבת הילד, אין זה אפשרי מעשית שכן הביטוח הלאומי לא מוכן לכך. חלק מאנשי המקצוע עדיין לא מודעים לנושא.

עמותת "הורות משותפת=טובת הילד"

- להגדרה משמורת משותפת אין שום השפעה על נקודות הזיכוי!
- במקרים של משמורת משותפת, לעיתים ההנחה בארנונה מתחלקת בין שני ההורים. כל רשות פועלת בצורה שונה בנושא (הנחה מלאה לשני ההורים, חלוקת ההנחה בין ההורים או הנחה רק לאם). ההנחה לשני ההורים ניתנת על סמך ההגדרה "משמורת משותפת" ולא מחייבת זמני שהות שווים. ההורים יכולים לקבוע בהסכם הגירושין שלמרות ההגדרה ההורית השווה ההנחה תינתן רק לאחד ההורים.
- [סיוע בשכר דירה על ידי משרד השיכון](#): במקרים הספורים בהם שני ההורים עומדים בקריטריונים של משרד השיכון, שניהם פנו בבקשה למתן הנחה, ולהורים הגדרה של משמורת משותפת וזמני השהות שווים (7/7), באותם מקרים ההנחה תתחלק בין שני ההורים. כאשר זמני השהות אינם שווים, ההורה לו זמני שהות רחבים יותר יקבל את ההנחה. גם כאן, במקרים המתאימים בהם שני ההורים זכאים לסיוע, ההורים יכולים לקבוע בהסכם הגירושין מי מההורים יחתום להורה האחר על כתב ויתור, כפי שמשרד השיכון מאפשר.

ג. משמורת משותפת משמעותה חלוקת זמני שהות שווה

התשובה לכך היא לא! הגדרה הורית היא נושא אחד, וחלוקת זמני השהות היא נושא אחר. האבחנה הזו מהותית לקידום השינוי. את חלוקת זמני השהות ימשיכו לקבוע בתי המשפט והע"סויות לסדרי דין בדיוק כפי שזה נעשה כיום, בהתאם למיחד כל תא משפחתי. למשל, כאשר מדובר על תינוק יונק כמובן שהוא ילון בשלב הראשון רק בבית האם.

ד. מתן הגדרה הורית שווה רק כשזמני השהות שווים או כמעט שווים?

אחת הטענות היא שהגדרה הורית שווה – "משמורת משותפת" או "אחריות הורית משותפת" – צריך שתינתן רק כאשר זמני השהות רחבים. כשמגיע. כאן שורש הבעיה. הורה הוא תמיד הורה, גם כשהזמן בו הוא נמצא עם הילד מצומצם, והדבר נכון גם כשבני הזוג עדיין יחד – למשל הורה המרבה בנסיעות, הורה העובד במשמרות וכו'. למרות זאת אותו הורה עדיין נחשב אב או אם, ואין שום סיבה לשנות זאת לאחר פרידת ההורים. ילד זקוק לידיעה ששני הוריו ממשיכים להיות הוריו גם לאחר הגירושין. הפיכת אחד ההורים למשני אינה מטיבה עם הילד.

לאחרונה קראנו פסק דין הממחיש זאת היטב (פסקי דין נוספים המראים שגם כאשר זמני השהות מצומצמים ההגדרה ההורית חשובה ניתן למצוא בהמשך):

למרות שהילד נמצא עם אביו רק יום אחד באמצע השבוע וכל סוף שבוע שני ללא לינה במוצאי השבת, נפסקה משמורת משותפת:

"אנו [ההורים] מסכימים להצעת ביהמ"ש לפיה הצדדים יחלקו משמורת משותפת והסדרי השהות יתקיימו בשלב זה אחת לשבוע... ובנוסף יקח [האב] את הקטין כל סוף שבוע שני ביום ו' מהמסגרת החינוכית ויביאו לבית האם במוצ"ש..." (ההדגשות אינן במקור).

עמותת "הורות משותפת=טובת הילד"

ה. משמורת משותפת מחייבת תקשורת טובה

תקשורת טובה בין ההורים תמיד פועלת לטובת הילד. אך המציאות מראה שלא תמיד ההורים מסוגלים לכך, בעיקר בשלבי הפרידה הראשונים המאופיינים ברגשות שליליים, שהליכים בבית המשפט רק מעצימים ומקצינים.

בעבר היה מקובל לחשוב שבאין תקשורת טובה לא ניתן להעניק משמורת משותפת. כיום ניתן לתקשר באמצעות מיילים או מסרונים, אשר אינם מצריכים תקשורת ישירה בין ההורים ועדיין מהווים תקשורת. שופטים ועו"סיות מבינים שלא ניתן להעניק לצד אחד, האם, זכות וטו על ההגדרה ההורית בטענה של תקשורת לקויה. לכן, כיום מדברים על תקשורת פונקציונלית! הסבר מורחב על הנושא ניתן לקרוא [כאן](#).

האם עדיין קיים צורך לסתור את החזקה?

בעבר, כשהנושא היה חדש, שופטים פרסמו פסקי דין מרשימים בהם אמירות מנומקות לעמדתם מדוע כה חשובה ההגדרה משמורת משותפת, **ללא קשר לגיל הילד**. ראו פסקי דין בהמשך.

איילת שקד, לשעבר שרת המשפטים, ביקשה בכנסת הקודמת משוב על עמדת השופטים לנושא החזקה. הדו"ח לא פורסם, אך שרת המשפטים ציינה מספר פעמים ש**רוב רובם של השופטים ציינו שבפועל הם פוסקים רק בהתאם לטובתו של הילד**.

כבוד השופט ארז שני ציטט מתוך רמ"ש ת"א 56347-11-12 (לא פורסם) בתלה"מ 29666-04-19 לגבי סתירת החזקה:

"עוד בהקשר זה אומר כי, קביעת משמורת משותפת אינה מבטלת את חזקת הגיל הרך, שכן קביעה שכזו לא שוללת מן האם את המשמורת בקטין, שעודנה נותרת המשמורתית על הקטין, אך יחד עם האב".

"קביעת משמורת משותפת אין בה כדי לקבוע או כדי להצביע על פגם ביכולותיה ההוריות של האם ומסוגלותה ההורית".

כיום, כשהגדרה הורית שווה היא דרך המלך, באופן טבעי חלק מעורכי דין משקיעים פחות בהדגשת הנושא בכתבי טענות, בסברם שאין צורך להסביר את המובן מאליו.

אבל, תמיד יש מקרים יוצאים מהכלל. לדוגמא, שופט שהחליט לאחרונה שבתיק מסויים לא תהיה משמורת משותפת למרות ובניגוד להמלצת העו"ס לסדרי דין, תוך הסתמכות על גילו של הילד, או שופט אחר שקבע זאת בגלל מרחק המגורים בין ההורים.

לכן חשוב לנמק. ליתר בטחון. הסיכון בלא לבקש ולנמק, רק כדי לקבל החלטה מיושנת שכזו, לא שווה את עוגמת הנפש של הלקוח שלכם, ושלכם כאנשי מקצוע.

עמותת "הורות משותפת=טובת הילד"

פסקי דין הדנים בנושא:

כבוד השופטת נאוה גדיש בתמ"ש [603-09-12](#) (ניתן ב- 10.04.2014):

"לדידי, מינוחים כמו "מי יחזיק בקטין" ומה תהיינה זכויות ההורה האחר "לבוא עימו במגע" מעוררים אי נוחות מסוימת ודומה כי התאימו לשנות ה-60 עת נחקק החוק. מונחים אלה כבר אינם תואמים את מציאות החיים של ישראל 2014, בה מקובל כי ההורים, שניהם, מגלים אחריות הורית מלאה ביחס לקטינים ובמקרים רבים, עדים אנו לילדים אשר שוהים חלק מהזמן בבית האם וחלק מהזמן בבית האב."

פסק הדין המסביר בצורה המיטבית ביותר את עמדתנו, גם בגלל שהוא מקרה "הפוך", הוא תמ"ש [11657/03](#) של כבוד השופט ויצמן מיום 16.06.2011 (אז המונח היה עדיין הסדרי ראייה...).

מדובר בשתי בנות, בנות 16 ו 12, שמשמורתן אצל האב. זמני השהות אצל האם הם פעמיים במהלך השבוע, אחת מהן בלבד עם לינה, וכל סופ"ש שני, עם לינה ביום שישי בלבד.

בקריאת פסק הדין ברור כי מעייניו של כבוד השופט ויצמן בטובת הבנות ובמתן אפשרות נוחה להידוק וחיזוק הקשר שלהן עם אימן.

"גם ל"תית" ול"כותרת" יש את חשיבותן שלהן שעיקרה בתחושה שהיא מעניקה להורים ולקטין".

"הכתרת מתכונת ההחזקה והסדרי הראיה עם הקטינים כ"משמורת משותפת" יש בה להעביר מסר מחנך לקטין באשר לנוכחותם של שני ההורים בחייו נוסף למתן תחושה נוחה יותר לכל אחד מההורים כי הורתו לא נפגמה או "הופקעה" על אף הפרידה מבן זוגו".

כבוד השופט ויצמן מדגיש כי במתן משמורת משותפת ניתן מענה לצרכי כל הנוגעים בדבר:

"במעשה זה נמצא כי כיבדנו בנדון שניים – הן את הקטינות שרצונן בכל הקשור למתכונת הסדרי הראיה וההחזקה והשהיה אצל הוריהם קיום במלואו והן את תחושת ההורות של האם אשר כעת תהא שלמה יותר. ובמה נפגע מכך האב? – במאומה!"

ובמיוחד ייטיב הדבר עם הקטינות:

"מתן משמורת משותפת לשני ההורים בענין דנן, יש בו בכדי לרמוז לקטינות כי בכל עת שרצונן יהא בכך, הן תוכלנה להרחיב את הסדרי הראיה עם אמן וזאת מבלי שיש מי הלוחץ וכופה אותן לנהוג כך. הדבר יחליש או יעמם את קונפליקט הנאמנות בו הן מצויות כיום ויש בו בכדי לחזק ולתמוך בקשר שנרקם עם האם מבלי לפגוע כהוא זה ברצונן, או באינטרס כזה או אחר של האב."

גם כבוד השופטת רותם קודלר עימש, [בתלה"מ 9654-01-18](#) הדן במתן אישור מעבר ילד בן 12.5 לבית האב (מרחק של 75 ק"מ) לאור רצונו של הילד ועיקרון טובת הילד, מיום 25.07.2018 מסבירה יפה נקודה זו.

עמותת "הורות משותפת=טובת הילד"

יחסי הילד והאם אינם טובים. האב מתכוון לעבור למרכז הארץ לגור עם חברתו. הילד מעוניין לגור עם האב. כבוד השופטת בוחנת מהי טובת הילד ומאשרת את המעבר, אך משאירה את הכותרת ההורית "אחריות הורית משותפת". הידד! אין צורך להעביר את המשמורת לאב ולפגוע באם, דבר שייתכן על המשך הקשר שלה עם בנה.

**כבוד השופטת נאוה גדיש, תמ"ש 51061-10-15 - הסבר על משמורת משותפת בימינו
אנו לצד מזונות ילדים בהתאם להלכה החדשה, מיום 04.11.2018.**

"הוסכם על ההורים ששאלת המשמורת איננה דורשת הכרעה. בחוכמתם, השכילו להסכים כי האחריות ההורית על הקטינים הינה אחריות הורית משותפת החלה על שניהם".

"למעשה יש בהסכמות ההורים כדי לבטא את האמור בחוק הכשרות המשפטית והאפוטרופסות לפיו ממילא ההורים שניהם הם האפוטרופסים הטבעיים של ילדיהם...".

"אין צורך להזדקק למחקרים פסיכולוגיים על מנת לקבוע שילדים בכלל וילדים צעירים בפרט זקוקים לקשר תקין ושוטף עם שני הוריהם, בין אם אלו חיים יחד ובין אם החיים הם בנפרד"

"לא מצאתי לנכון במסגרת פסק דין זה לצטט את המחקרים הרבים שנעשו לאורך השנים ומביאים לידי ביטוי את חשיבות הקשר של פעוטות עם שני הוריהם שכן הדברים ברורים והזכרו לא אחת בפסיקה".

"...מצאתי להדגיש כי יש לבחון את טובת הילדים לפי המצב החדש שנוצר, ולא לפי התנהלות ההורים לפני הפירוד. השאלה מי מההורים היה ה"מטפל העיקרי" בילדים טרם הפרידה, יכולה להטעות ולא להשליך בהכרח על טובתם כעת... עם הפרידה נוצר מצב בו שני ההורים נדרשים "לחשב מסלול מחדש" וכאשר כל הורה יודע שאין לו את הפריבילגיה להתעורר מדי בוקר עם ילדיו ולראות אותם מידי ערב לפני השינה ואף באמצע הלילה, בזמן שהם ישנים, עליו לעשות את השינויים הנדרשים על מנת לשהות עם ילדיו זמן מיריבי ואיכותי. שינוי כזה הוא מתבקש ונדרש לא רק מבחינת ההורים אלא אף מבחינת הקטינים, שההורים מחוייבים להמשיך ולפעול לטובתם, גם אם בחרו שלא לחיות יחדיו".

"זאת ועוד, במצב הדברים שנוצר, בימים בהם הילדים מצויים באחריות ההורה האחד יכול ההורה האחר להרחיב את שעות העבודה שלו ולמצות את פוטנציאל ההשתכרות שלו".

כבוד השופטת ד"ר ורדה בן שחר כתבה באחד מפסקי הדין שלה (לא פורסם):

"התחושה שלי היא שהמילה משמורת משותפת הפכה לאיזה שהוא מושג סמנטי שנלחמים עליו. כאשר מדובר בשני הורים טובים, מטיבים, ראויים, כאשר ממילא ישנם הסדרי ראייה נרחבים, כולל לינה, אינני רואה מדוע שלא לתת לשני ההורים את האפשרות לקחת אחריות משותפת לגבי הילדים".

בפסק דין נוסף שלה (תמ"ש 53472-12-11), מציינת כבוד השופטת ורדה בן שחר (ניתן ב- 12.03.2014):

"בשנים האחרונות החלה להתפתח גישה חדשה אשר מבקשת לדחוק את התפיסה המשפטית העוסקת בהחזקת קטינים ובקביעת הורה משמורן ובמקומה להנחיל עקרונות

עמותת "הורות משותפת=טובת הילד"

משפטיים חדשים אשר מתבססים על מודל של אחריות הורית, כשהשאפה היא לאחריות הורית משותפת.

מודל זה מתבסס על ממצאי מחקרים שהצביעו על חשיבות תפקידם של שני ההורים בהתפתחות ילדיהם. חשיבות שהופכת למשמעותית עוד יותר כאשר ההורים מתגרשים. מסקנותיהם של אותם מחקרים היו שככל שאבות היו מעורבים בחיי ילדיהם וניתנה להם הזדמנות להעניק (לילדים) תמיכה רגשית ובטחון והם סייעו במתן מענה לצרכיהם הלימודיים, התפקודיים והחברתיים, אותם קטינים תפקדו ברמה חברתית טובה יותר והסתגלו למצב שנוצר בעקבות הגירושין, טוב יותר מאלו שלא זכו בשני ההורים תומכים ושותפים לגידולם.

עוד נמצא שמתן עדיפות להורה אחד על פני האחר על ידי קביעתו כהורה המשמורן מעניקה לאותו הורה יתרונות ביכולת ההשפעה על הילדים, ביחס שלהם כלפי ההורה האחר עד כדי יצירת ניכור בין הילדים להורה האחר."

כבוד השופטת תמר סנונית פורר כותבת בתמ"ש [4881-10-12](#) (ניתן ב- 10.02.2014):

"לעיתים במסגרת ההליך ניכר היה כי זירת האגרוף המרכזית של ההורים הינה שלושת הילדים וכי תפיסתם את הסכסוך הינה כי מי "שיקבל" את הקטינים הוא שייזכה ב"פרס" ומי שלא ייקבלם משמע קיבל "עונש". לא למותר לציין כי רטוריקה כזו ותפיסה כזו הינה שגויה מן היסוד. הקטינים אינם "של" הוריהם. הם אינם חפץ ואינם כלי. שהותם עם הוריהם וחיייהם איננה פרס או עונש. השיקול היחידי הרלוונטי בבואו של בית המשפט להכריע בגורלם של הקטינים הינו ניסיון לזקק מה היא טובת כל אחד מהקטינים ומה ישרת הכי טוב את צרכיו, רצונותיו וחיייו".

"בסופו של יום סברתי כי לאור התרשמותי מההורים לכל אורך הדיונים שבפניי ושמיעת פעמים רבות וכן בחינת הגורמים המקצועיים ושמיעת הקטינים עצמם – כי יש להעביר להורים מסר חד משמעי כי טובת שלושת ילדיהם הוא במשמורת משותפת ואחריות הורית משותפת לשניהם ומחוייבות הדדית משותפת לשניהם. לא מצאתי כל עילה לקבוע כי הורה אחד עדיף על פני משנהו לעניין המשמורת, על אף הניסיונות העיקשים של שני ההורים לשכנעני כך במסגרת ההליכים בפניי".

כבוד השופט בנימין יזרעאלי בתמ"ש [22141-07-11](#) (ניתן ב- 22.01.2016):

"במקרה בו מתרשם ביהמ"ש באופן חד משמעי כי המאבק סביב סוגיית המשמורת הפך להיות מאבק אישי בין ההורים, הרי שלא רק שאין מקום להכריע מיהו ההורה המשמורן, אלא דווקא ישנה חשיבות להימנע מ"להעניק" הגדרה זו לאחד מההורים, דווקא מתוך ראיית טובתם של ההורים ובעיקר את טובתם של ילדיהם".

כבוד השופטת רותם קודלר עיאש בתמ"ש [13620-07-12](#) (ניתן ב- 06.01.2015):

"מצאתי לברר הסוגיות שבמחלוקת, מבלי להידרש להגדרות של "משמורת" ו"חזקה", אלא לחלק את האחריות ההורית בין ההורים, כמו גם את חלוקת זמני שהות הילדים אצל כל אחד מהוריהם, והכל מתוך תקווה להביא לסיום המאבק בין הצדדים, שכן למדתי מביור

עמותת "הורות משותפת=טובת הילד"

התובענה בכלל ומפגש עם שתי בנותיהן הקטינות של הצדדים בפרט, כי הוא גורם לכל בני המשפחה קושי רב וצער גדול".

"יש להביא בחשבון כי בשנים האחרונות התפתחה והתגבשה גישה חדשה אשר מבקשת לדחוק את התפיסה המשפטית העוסקת בהחזקת קטינים ובקביעת הורה משמורן ובמקומה להנחיל עקרונות משפטיים חדשים אשר מתבססים על מודל של אחריות הורית, על רקע שאיפה לאחריות הורית משותפת המביאה לידי ביטוי את האפוטרופוסות המשותפת שנקבעה בחוק הישראלי. מודל זה מתבסס על ממצאי מחקרים שהצביעו על חשיבות תפקידם של שני ההורים בהתפתחות ילדיהם. חשיבות שהופכת למשמעותית עוד יותר כאשר ההורים מתגרשים. מסקנותיהם של אותם מחקרים היו שכלל שאבות היו מעורבים בחיי ילדיהם וניתנה להם הזדמנות להעניק לילדים תמיכה רגשית ובטחון והם סייעו במתן מענה לצרכיהם הלימודיים, התפקודיים והחברתיים, אותם קטינים תפקדו ברמה חברתית טובה יותר והסתגלו למצב שנוצר בעקבות הגירושין, טוב יותר מאלו שלא זכו בשני הורים תומכים ושותפים לגידולם."

כבוד השופט טל פפרני בתמ"ש 28124-07-12 (ניתן ב- 28.09.2014):

"עוד נמצא שמתן עדיפות להורה אחד על פני האחר על ידי קביעתו כהורה המשמורן מעניקה לאותו הורה יתרונות ביכולת ההשפעה על הילדים, ביחס שלהם כלפי ההורה האחר עד כדי יצירת ניכור בין הילדים להורה האחר."

"לפיכך, מצאתי לקבוע אחריות הורית משותפת, כפי שאף קובע החוק במדינת ישראל ובמקביל לקבוע חלוקת זמני שהות באופן שיביא לידי ביטוי את המורכבות המשפטית, את רצונות הילדים והמצב בו מצויה נכון להיום המשפחה."

"לאחר ששמעתי את עדותה של התובעת, אני סבור כי עמדתה למשמורת הקטינים, קשורה לרצונה לקבוע ולהחליט באופן בלעדי בענייני הקטינים, תוך שהיא מאמינה כי זהו תפקידה כאם. דומה כי האם מתקשה להכיר בחשיבות הקשר שבין האב לקטינים, ולזכותו של האב להיות שותף מלא בגידול הילדים וכן בקבלת החלטות מהותיות הקשורות בהם."

כבוד הדיין הרב יצחק אושינסקי – אב"ד, תיק 995674/8, משמורת משותפת לילד בן 3 למרות התנגדות האם, מיום 23.11.2016.

כבוד הדיין אושינסקי קובע הסדר של משמורת משותפת לגבי ילד בן 3, אשר לן אצל האב בשלב זה 4 ימים בשבועיים, בהתאם להלכה ולאור המגמה המתחדשת.

"תואר זה של "הורה משמורן" חשוב אף בצד הסמלי שלו. גם ההורים וגם הילדים (ובנידון דן – הילד) צריכים להרגיש שוויון בקשר ההורי ובנטל ההורי, ללא קבלת מסר או תחושה שהורה זה שווה יותר או פחות."

"כידוע, הדין ההלכתי בדבר החזקת ילדים אינו נסוב סביב זכות האב או זכות האם, אלא סביב טובת הילדים."

עמותת "הורות משותפת=טובת הילד"

"קביעת משמורת משותפת תאלץ את שני ההורים לקיום קשר בסיסי סביר בשאלת צרכי הילד, בידעם כי אילולא זה, הגדרתם כהורה משמורן מוטלת בספק. ההכרה של שני ההורים וכן של הבן שקיים שוויון סמלי בין ההורים, עשויה רק להיטיב עם משפחה זו".

"כך שנסכם ונאמר כי בניגוד למקובל, לא הקשר הבסיסי הסביר בין ההורים בענייני הילדים הוא המוביל לקביעת המשמורת, אלא קביעת המשמורת תוכרע על פי טובת הילדים, וקביעה זו עשויה להוביל לקשר בסיסי זה".

"לאור האמור, בית הדין קובע כי משמורת הבן המשותף תהיה משותפת לשני ההורים".